

Prædiken til 4. søndag efter påske

Joh. 8, 28-36

At være fri. Virkelig fri! Til det kan vi med det samme sige to ting: Skal man være virkelig fri, skal der kærlighed til. Og skal man virkelig kunne elske, så skal der frihed til.

For nogle år siden stod den 26 årige universitetsuddannede Mohamed Bouazizi, far til fire, og solgte frugt på torvet. Så kom politiet, konfiskerede alt, hvad han ejede, ydmygede ham og slog ham dér på åben gade.

Det var kulminationen på flere måneders forfølgelse, alene fordi han nægtede at betale bestikkelsespenge til myndighederne.

Han ville klage, men blev nægtet adgang. I frustration så han det som sin sidste mulighed at hælde benzin ud over sig selv og sætte ild til foran det lokale rådhus. Det skete for nogle år siden i Tunesien. Og det blev startskuddet til det, vi i dag kalder 'det arabiske forår'.

Som en steppebrand bredte der sig oprør ud over det meste af Mellemøsten. Nu havde man fået nok af undertrykkelse, korruption og tvang. Som en længsel fra folkedybet krævede man frie valg og frihed til folket.

Folkets stemme blev til en frihedens stemme. Men som vi jo desværre ved i dag, så er det svært at sætte friheden igennem, ikke mindst i lande, hvor der har været årelange

traditioner for at knægte den.

I Syrien ser vi på grusomste vis, hvor vanskeligt det er for friheden at sætte sig igennem. Og i flere af de lande, hvor revolutionen faktisk endte med valg, har antidemokratiske og fundamentalistiske bevægelser og korruption igen fået vind i sejlene.

For det meste tager vi i vores del af verden frihed og demokrati som en selvfølge. Men ser vi os bare lidt omkring, f.eks. hvad der sker i verden eller flygtninge på flugt, så er det ikke svært at se, at det ikke er nogen naturlov, at friheden bare er der.

Som danskere bliver vi også mindet om det, hver gang det er 9. april og 4. maj. Frihed kostede og koster noget. Samarbejdspolitikken fra 1940-43 blev iværksat, for at besættelsen ikke skulle koste Danmark så meget, men den stigende modstand mod besættelsesmagten, efter 43, kom til gengæld til at koste ganske meget, ikke mindst flere menneskeliv.

Hvorfor skal man gøre så meget for friheden, kan man spørge? Kan man ikke bare passe sig ind? Som Danmark først gjorde det under besættelsen. Jo, men det kostede friheden i en grad, der til sidst følte ubærligt for store dele af befolkningen. For mange

Udgivet af

Grundtvigsk Forum

Nr. 332. 117. årgang

April 2016

ISSN 0901-2214

var manglende frihed værre end døden. Og så i dag dør mange hellere i kamp verden over, end de vil leve under ufrihedens tyranni, eller de søger mod friheden i andre lande.

For Jesus betød friheden alt. At kunne sætte mennesker fri fra syndens og mørkets magt, frelse dem fra det åg, var afgørende. Som en underlig antirevolutionær oprører levede, åndede og døde han for friheden.

Kampen for frihed kan godt være svær for os moderne mennesker at forstå, vi som er vokset op med frihedsrettigheder.

Behøver vi så megen frihed, når vi nu ellers går rundt og har det godt nok, kan vi spørge. Kan vi ikke bare indskrænke den lidt, hvis det nu er det letteste?

Jo, nej, eller i hvert fald ikke uden at tænke os godt om, for friheden er et livsfundament. Kun i frihed kan vi vokse og folde os ud som mennesker. I ufriheden derimod dør vi langsomt rent menneskeligt, i hvert fald hvis vi ikke kan finde små åndehuller af frihed rundt omkring. Ufrihed æder simpelthen sjæle op.

I de tidligere kommunistiske lande er der nok af eksempler på, hvordan den almindelige medmenneskelighed i samfundet svandt ind, i takt med at ufriheden fik fat. I DDR fandt ægtefæller efter murens fald endda ud af, at deres mand eller kone havde overvåget dem for det hemmelige politi, måske i alle de år de havde været sammen. Ufriheden havde langsomt ædt oprigtighed og åbenhed op, kernen i et almindeligt nært forhold mellem mennesker.

Men sådan er det jo heldigvis ikke her hos os i Danmark eller i Europa og slet ikke ef-

ter murens fald - så behøver vi så længere at gå så meget op i al den her frihed? Kan vi ikke bare læne os tilbage og pudse den demokratiske frihedsglorie?

Tja, nej heller ikke det, for vi mennesker har det desværre med at lade os friste af ufriheden og blive fanget ind af den. Ikke kun i forhold til autoritære ledere eller andre mennesker, men også i forhold til vore egne tanker og handlinger.

Måske sidder vi et sted, i ro og mag, kan faktisk gøre, hvad vi vil, vælge det, vi vil, rejse hvorhen vi vil. Vi er frie, og så alligevel er vi fanget ind. Fanget ind af et hav af nervøse tanker f.eks., om alt det der kan ske. Alt muligt slemt. Måske mister jeg mit job, måske får jeg en sygdom, måske går det galt for mine børn, og ingen sætter i øvrigt pris på alt det, jeg går og gør osv.

Sådan kan man blive fanget ind af tankestrømme, som man ikke lige kan komme fri af igen. De kan blive ved med at vende tilbage. Bekymringer kalder Jesus dem. Dagen i morgen har nok i sin bekymring, som han siger. Se på himlens fugle og markens liljer. Jesus ønsker at sætte os fri på alle tænkelige niveauer, helt fri, give os den fulde frihed, og ikke mindst motivere os til at turde gribe den. Men dér er vi ikke altid så lærenemme.

De fleste af os nutidsdanskere bliver også let fanget ind af vores grådighed. Der er så meget som vi gerne vil have. Men det kræver bare, at vi tjener flere penge og derfor må arbejde hårdere og tit langt mere, end godt er.

Og så er det, at vi pludselig, uden at vi rigtigt så det komme, kan blive kastet ind i et

åndløst fangehul af forbrugermentalitet. Kun de færreste af os får ikke i ny og næ et ophold der, nogle slipper ud af ufriheden, andre gør måske ikke, sådan lige ? i hvert fald.

Også mad, alkohol, arbejde, spil og andet kan man blive afhængig af og fanget ind af. Og ikke mindst så kan ens egne eller andres krav om præstation, om hele tiden at skulle yde og gøre alting hurtigere og mere perfekt, blive til et ufrihedens tyranni uden sidestykke.

Fanget af ufriheden kan man måske ikke engang længere sige nej til det, man belastes mest af. Langsomt er man måske blevet en ufrihedens forkrøblede slave i velvillig pæn indpakning.

For det meste, ved vi det godt, og vi undres over, at det er så svært for os at vælge det, der giver os mest mulig frihed, at leve som himlens fugle og markens liljer. Ja, måske som bonderøven fra tv, der på mange måder lever drømmen ud for os. Vi kunne da bare gøre det, ikke også?

Og jo, men vi kender også undskyldningerne: jamen i min situation, der er jeg altså nødt til ... der er pensionen og økonomien og fremtiden, og vi kan ikke undvære ... osv. ... i øvrigt er jeg nødt til at være en veletableret borger uden en ridse i lakken.

Men der er nok også en dybere grund til, at friheden så let undslipper vore hænder. Nemlig at den helt fundamentalt er forbundet med kærligheden, og kærligheden kan være os en sky fugl.

Som frihedselskende slipper vi således ikke for at være kærlighedens ornitologer. Uanset hvor meget vi prøver at vriste os ud af

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

ufriheden, så er det først i den betingelsesløse kærlighed, at vi endeligt kan blive frie.

Og kærligheden længes. Samtidig med at friheden råber efter den: ”jeg har brug for dig, kom til mig”, råber friheden, ”ellers kan verden ikke blive fri”. Og kærligheden råber måske halvt hæst tilbage, som fra et fjernt morgengry: ”jamen jeg har også brug for dig, for at jeg kan slå rod i menneskenes verden”. Lyden af to forunderlige fugle i parsang.

Det er ikke altid nemt for os at forstå nødvendigheden af den her alliance mellem frihed og kærlighed.

I de kommunistiske lande prøvede man at erstatte kærligheden med socialistisk ideologi. Blev man fri fra kapitalismens slaveri, så blev man virkelig fri, mente man. Men det blev, uden kærlighed, blot til umenneskelig tyranni og ideologisk ufrihed.

Vi vil så gerne kunne sætte noget, der var nemmere at håndtere, i stedet for kærligheden og så med et snuptag få fat i frihedens forløsende fugl. Men det kan vi bare ikke. For uden kærlighed bliver vi snart grebet af tanker eller fantasier om magt eller frygt eller præstation, eller hvad det nu er, og friheden forvandles hurtigt til en svag, vingeskudt prik ude i horisonten.

At opleve og mærke den betingelsesløse kærlighed, det gør én både stærk og fri.

Frihed og kærlighed hører sammen helt fundamentalt. Angribes den ene, forsvinder de sammen bort, som det måske før så trofast ynglende par i vores liv.

Vi er udsatte, det vidste Kristus. Der måtte derfor rejses en kærlighedssøjle, i verden, som ikke var til at vælte, for at kærlighed og

frihed en gang for alle kunne leve sammen i al evighed.

Gennem sit liv og sin død og opstandelse manifesterer Kristus sig som en søjle af nåde og kærlighed, et bolværk mod den altid lidt luskede kærlighedsløshed på spring i menneskenes liv.

På søjlen blev der plads til alverdens frie fugle i et syngende kor om det befriende opstandelsesliv.

Som Jesus siger det i dagens evangelium: ”Hvis altså Sønnen får gjort jer frie, skal I være virkelig frie”. Og det var det, han gjorde – gennem påskens begivenheder, på korset og ved opstandelsen.

At vide sig elsket af den treenige Gud, gør fri. Virkelig, fri.

Med hele sit opstandelsesliv elskede han os først, befriede os, for at vi kunne blive frie fugle omkring en levende søjle af hans nåde og kærlighed i verden.

Den er overalt, et helle, der følger og understøtter os i vores arbejde med at føre kærlighedslivet og friheden ud i verden.

Og glemmer vi, fristet som vi ofte er af ufrihedens mange bekvemmeligheder, så lyder det alligevel uigenkaldeligt klart til os fra evangeliet:

”Hvis altså Sønnen får jer gjort frie, skal I være virkeligt frie”.

Amen

Gertrud Bangshøj
Sahl-Vinderup